

2. การศึกษาแหล่งข้อมูล ความครอบคลุม และคุณภาพของแหล่งข้อมูลอุบัติเหตุทางถนน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทย

ก่อนที่จะนำเสนอสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทย จะขอนำเสนอแหล่งข้อมูลอุบัติเหตุและที่มาของข้อมูลซึ่งจะนำมาใช้วิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุในประเทศไทย โดยการนำเสนอจะเน้นเฉพาะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบข้อมูลอุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทยเท่านั้น ส่วนหน่วยงานอื่นที่ไม่ได้รับผิดชอบโดยตรงแต่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จะถูกนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ด้วย เช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลจำนวนประชากร) กรมการขนส่งทางบก (ข้อมูลจำนวนรถจดทะเบียนและจำนวนผู้มีใบอนุญาตขับขี่แยกตามเพศ) กระทรวงพลังงาน (ข้อมูลปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ) นั้น การศึกษาในครั้งนี้จะไม่นำเสนอรายละเอียดของแหล่งข้อมูลจากหน่วยงานดังกล่าว

ดังเป็นที่ทราบกันดีว่า แหล่งข้อมูลอุบัติเหตุทางถนนของประเทศนั้นได้มีการเก็บรวบรวมและบันทึก โดยหน่วยงานหลัก 2 หน่วยงาน คือ กรมตำรวจซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ กรมทางหลวงและการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ก็ได้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเฉพาะในสายทางที่รับผิดชอบ เช่น อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนทางหลวงสายต่างๆ ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง และอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนทางด่วนสายต่างๆ ในความรับผิดชอบของการทางพิเศษ ในปัจจุบันนอกจากหน่วยงานที่กล่าวมาแล้วนั้น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่หลังจากการปฏิรูประบบราชการ เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีการเก็บรวบรวมสถิติอุบัติเหตุทางถนนของประเทศ ดังนั้นในการนำเสนอแหล่งข้อมูลอุบัติเหตุทางถนนจะครอบคลุมถึง 5 หน่วยงานนี้ โดยการศึกษาจะเน้นคุณลักษณะของข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานรวบรวม ซึ่งได้แยกออกเป็น 3 ลำดับ คือ 1) ข้อมูลดิบ หมายถึง ข้อมูลอุบัติเหตุที่ไม่ผ่านการวิเคราะห์ใดๆ 2) ข้อมูลเชิงสถิติ หมายถึง ข้อมูลอุบัติเหตุที่ได้ทำการรวบรวมและนำเสนอโดยหน่วยงานในเชิงสถิติเบื้องต้น เช่น จำนวนรวม ค่าเฉลี่ย ทั้งในรูปแบบของตารางและแผนภูมิ และ 3) ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุปผล หมายถึง ข้อมูลอุบัติเหตุที่ได้มีการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบต่างๆ มากกว่าที่นำเสนอในเชิงสถิติ

2.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ลักษณะของข้อมูล

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอุบัติเหตุทั้งข้อมูลดิบและข้อมูลเชิงสถิติ โดยมีหน่วยงานย่อยคือ สถานีตำรวจแต่ละแห่งทั่วประเทศเป็นหน่วยงานที่ทำการเก็บบันทึก รวบรวม และจัดส่งข้อมูลให้กับส่วนกลาง ซึ่งจะทำหน้าที่ประเมินสถิติต่างๆ พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลเชิงสถิติให้แก่ส่วนราชการอื่นๆ ในการเก็บบันทึกข้อมูลอุบัติเหตุโดยสถานีตำรวจแต่ละแห่งนั้น ในปัจจุบันยังใช้วิธีการบันทึกโดยการเขียนลงในแบบบันทึกประจำวัน โดยมีได้อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับข้อมูลอุบัติเหตุที่บันทึกนั้นประกอบด้วย สถานี วัน เวลา ข้อมูลของผู้ประสบอุบัติเหตุ ข้อมูลยานพาหนะ ข้อมูลสถานที่เกิดเหตุ สภาพแวดล้อม และสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ

แต่ในการจัดส่งข้อมูลให้ส่วนกลาง (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) นั้น สถานีตำรวจแต่ละแห่งมิได้จัดส่งข้อมูลดิบที่เก็บรวบรวมและบันทึก โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบในแต่ละสถานีจะจัดส่งในรูปแบบของรายงาน ซึ่งจำแนกเป็นสถิติต่างๆ เช่น จำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ เพศ อายุ ยานพาหนะที่เกี่ยวข้อง และอื่นๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ถ้าหากผู้สนใจต้องการข้อมูลดิบจากตำรวจในการวิเคราะห์ปัญหาอุบัติเหตุแล้ว จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากสถานีตำรวจเท่านั้น

การเผยแพร่ข้อมูล

สถิติคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกได้รับการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ <http://www.police.go.th> ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยนำเสนอเป็น “ข้อมูลเชิงสถิติ” ในรูปแบบของสถิติรายปี แยกตามกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 1 ถึง ภาค 9 รวมทั้งกองบัญชาการตำรวจนครบาลและกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

ข้อมูลที่น่าสนใจได้ถูกแบ่งเป็นสองหัวข้อใหญ่ ได้แก่ 1) สถิติคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก ซึ่งนำเสนอสถิติทั่วไป เช่น จำนวนคดีที่ได้รับแจ้ง ประเภทที่เกิดอุบัติเหตุ มูลค่าทรัพย์สินที่เสียหาย จำนวนผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บสาหัส และผู้บาดเจ็บเล็กน้อย รวมทั้งผู้ต้องหาที่ถูกจับกุม หลบหนี และที่ไม่ทราบผู้กระทำผิด และ 2) สถิติคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกจำแนกตามสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ ขับรถเร็วเกินอัตราที่กำหนด ตัดหน้ากระชั้นชิด แซงรถผิดกฎหมาย ขับรถไม่เปิดไฟ ไม่ให้สัญญาณจอด/ชะลอ/เลี้ยว ฝ่าฝืนป้ายหยุด ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร ไม่ขับรถในช่องซ้ายสุด รถเสียไม่แสดงสัญญาณ บรรทุกเกินอัตรา ขับรถไม่ชำนาญ อุปกรณ์ชำรุด เมาสุรา หลับใน เสพสารออกฤทธิ์ต่อจิต สัตว์วิ่งตัดหน้า ขับรถผิดช่องทาง ตามกระชั้นชิด ไม่ให้รถมีสิทธิไปก่อนอื่นๆ และไม่แจ้ง

ถึงแม้ว่าการเข้าถึงข้อมูลดิบของตำรวจจะมีข้อจำกัดดังที่กล่าวมาแล้ว ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติถือเป็นข้อมูลปฐมภูมิที่เป็นทางการมากที่สุดข้อมูลหนึ่ง ซึ่งการศึกษานี้ได้พิจารณาเลือกสถิติคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกบางส่วนมาทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในประเด็นเรื่องสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทย ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในหัวข้อถัดไป

2.2 กระบวนการสาธารณสุข (โรงพยาบาลและสาธารณสุขจังหวัด)

ลักษณะของข้อมูล

ข้อมูลอุบัติเหตุที่เก็บรวบรวมและบันทึกโดยกระทรวงสาธารณสุขนั้น ประกอบไปด้วย ข้อมูลดิบ ข้อมูลเชิงสถิติ และข้อมูลผ่านการวิเคราะห์และสรุปผล โดยข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขมีโรงพยาบาลต่างๆ ทั่วประเทศในสังกัดของกระทรวงฯ เป็นหน่วยงานย่อยที่ทำการเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลดิบ ซึ่งวิธีบันทึกข้อมูลนั้นใช้ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์และการบันทึกด้วยการเขียนลงในแบบฟอร์มที่กำหนด ในปัจจุบันขณะที่ทำการศึกษากองทุนสาธารณสุขมีโรงพยาบาลทั่วประเทศจำนวน 28 แห่งที่ใช้วิธีการบันทึกข้อมูลอุบัติเหตุโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บันทึกในแบบฟอร์มที่กำหนดโดยกระทรวงฯ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในนามแบบฟอร์มการเฝ้าระวังการบาดเจ็บ หรือแบบฟอร์ม “IS” ขณะที่โรงพยาบาลอื่นๆ ในสังกัดของกระทรวงฯ ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการบันทึกข้อมูลโดยการเขียนลงในแบบฟอร์มที่กำหนดใช้กันเอง หรือใช้แบบฟอร์มที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายเช่น แบบฟอร์ม ER41 เป็นต้น

โดยทั่วไปข้อมูลที่ทำกรบันทึกโดยโรงพยาบาลได้แก่ ข้อมูลอุบัติเหตุ (เวลา สถานที่ ข้อมูลผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิต) ข้อมูลยานพาหนะ ข้อมูลสถานที่เกิดเหตุ พร้อมทั้งพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้โรงพยาบาลหลายแห่งจะนำมาประมวลในเชิงสถิติและสรุปผลนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยโรงพยาบาลบางแห่งได้มีการจัดพิมพ์ข้อมูลเชิงสถิติเหล่านี้เผยแพร่เป็นผลงานของโรงพยาบาล ตัวอย่างข้อมูลเชิงสถิติที่นำเสนอได้แก่

- สถานที่เกิดเหตุหรือจุดที่มีการเกิดอุบัติเหตุบ่อย
- เพอร์เซ็นต์ของการสวมหมวกนิรภัย ดื่มสุรา
- จำนวนร้อยละของผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิต
- จำนวนผู้ประสบอุบัติเหตุแยกตามกลุ่มอายุ เพศ อาชีพ เป็นต้น

ข้อมูลอุบัติเหตุเหล่านี้โรงพยาบาลต่างๆ จะจัดส่งข้อมูล (ในรูปแบบของข้อมูลดิบ) ให้แก่ส่วนกลาง (กรมควบคุมโรค) โดยจัดส่งข้อมูลผ่านไปยังสาธารณสุขจังหวัดเพื่อนำส่งกรมควบคุมโรคต่อไป

สาธารณสุขจังหวัดจะทำการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลที่ได้รับจากโรงพยาบาลต่างๆ ในสังกัดและนำเสนอ
แก่งานที่เกี่ยวข้องทั้งในจังหวัดและส่วนกลาง โดยทั่วไปรูปแบบที่นำเสนอประกอบด้วย

- สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุของจังหวัด
- สรุปรายงานข้อมูลผู้บาดเจ็บประจำเดือน
- อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกต่อจำนวนประชากร
- อัตราการบาดเจ็บ
- ร้อยละของผู้ขับขี่ที่สวมหมวกนิรภัย เข็มขัดนิรภัย การดื่มสุรา
- การบาดเจ็บจากรถจักรยานยนต์ในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี
- การเกิดอุบัติเหตุบนทางหลวง และในเขตเทศบาล/อบต.
- จุดที่มีผู้เสียชีวิต จุดเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง
- ข้อมูลอุบัติเหตุช่วงเทศกาลปีใหม่/สงกรานต์ เป็นต้น

การเผยแพร่ข้อมูล

กระทรวงสาธารณสุขเผยแพร่ข้อมูลอุบัติเหตุผ่านทางเว็บไซต์ของกระทรวง <http://www.moph.go.th> ซึ่งเชื่อมโยง
ต่อไปยังเว็บไซต์ของกรมควบคุมโรค <http://www-ddc.moph.go.th> โดยได้แสดงรายละเอียดอยู่ในรายงานการ
เฝ้าระวังการบาดเจ็บในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บของกรมควบคุมโรคในรูปแบบของ “ข้อมูลดิบ” ยังไม่ได้มีการ
เผยแพร่ต่อสาธารณะ ข้อมูลที่นำมาเผยแพร่ที่แสดงอยู่ในเว็บไซต์เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุปผล โดย
นำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุทางถนน 7 หัวข้อ ได้แก่

- รายงานการดื่มแอลกอฮอล์ในผู้ขับขี่ยานพาหนะและบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่ง
- รายงานการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ขับขี่ยานพาหนะทุกประเภทที่บาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่ง
- รายงานการไม่สวมหมวกนิรภัยในผู้ใช้รถจักรยานยนต์ที่บาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่ง
- รายงานการไม่สวมหมวกนิรภัยในผู้ใช้รถจักรยานยนต์ที่บาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่ง ในช่วง 6
เดือนแรก
- รายงานการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่ง ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในช่วง 6 เดือนแรก
- รายงานการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งปีใหม่ 2546 เพื่อเตรียมรับปีใหม่ 2547
- รายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงวันหยุดปีใหม่

โดยในแต่ละหัวข้อมีการนำเสนอความเป็นมา วิธีการ ผลการวิเคราะห์ สรุป รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลที่
ได้มาเสนอเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาจากการวิเคราะห์ดังกล่าวต่อไป

นอกจากข้อมูลของสำนักงานตำรวจฯ แล้ว ข้อมูลทางการแพทย์ถือเป็นอีกหนึ่งข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลอุบัติเหตุ แม้ว่าข้อมูลเหล่านี้จะมีข้อจำกัดในกรณีของอุบัติเหตุรายที่ไม่มีผู้บาดเจ็บและไม่ได้รับการบันทึก แต่จากการที่มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บและการบันทึกข้อมูลในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานในระดับนานาชาติ ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ทำให้ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์มากที่จะนำมาวิเคราะห์อุบัติเหตุอย่างละเอียดได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษานี้ได้รับความอนุเคราะห์จากโรงพยาบาลและหน่วยงานทางการแพทย์ต่างๆ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลพระปกเกล้าจังหวัดจันทบุรี และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี เป็นต้น ซึ่งจะได้นำเสนอรายละเอียดของการวิเคราะห์ในหัวข้อแนวโน้มอุบัติเหตุทางถนนและความสัมพันธ์กับปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุทางถนนต่อไป

2.3 กรรมาธิการ

ลักษณะของข้อมูล

เช่นเดียวกับข้อมูลอุบัติเหตุของกระทรวงสาธารณสุข กรรมาธิการมีการเก็บบันทึกข้อมูลอุบัติเหตุทั้งข้อมูลดิบ ข้อมูลเชิงสถิติ และข้อมูลที่ผ่านมาการวิเคราะห์และสรุปผล โดยกรรมาธิการมีแผนกการทางในแต่ละจังหวัดเป็นหน่วยงานย่อยที่เก็บบันทึกข้อมูลโดยใช้แบบฟอร์มของกรรมาธิการเอง (ส.3-02) ในการเก็บบันทึกข้อมูล และจัดส่งส่วนกลาง (สำนักอำนวยการความปลอดภัย) ซึ่งสำนักอำนวยการความปลอดภัยเป็นหน่วยงานที่ทำการรวบรวมวิเคราะห์ ประมวลผลและนำเสนอรายงานสรุปอุบัติเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนทางหลวงของประเทศ ซึ่งตัวอย่างข้อมูลที่ทำกรรมาธิการได้แก่

- การวิเคราะห์ข้อมูล ตามปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ
- การวิเคราะห์จุดที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง
- การวิเคราะห์อุบัติเหตุจำแนกตามกลุ่มผู้ใช้ทาง

ผลจากการวิเคราะห์ทั้งหมดได้ถูกนำเสนอเผยแพร่ ในรูปแบบของ เอกสารอุบัติเหตุ อินเทอร์เน็ต โดยมีการเผยแพร่ทุกครึ่งปี ทุกปี และมากกว่า 1 ปี

การเผยแพร่ข้อมูล

ข้อมูลอุบัติเหตุของกรรมาธิการได้เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.doh.go.th> โดยข้อมูลที่ทำกรรมาธิการเผยแพร่ประกอบไปด้วย 1) รายงานอุบัติเหตุบนทางหลวง และ 2) รายงานการศึกษาวิเคราะห์บริเวณอันตรายบนทางหลวงทั่วประเทศ

ในรายงานอุบัติเหตุบนทางหลวงได้เสนอรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางหลวง ผู้ใช้ทางที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับผู้ประสบอุบัติเหตุ ข้อมูลที่ทำการเผยแพร่มีทั้ง “ข้อมูลเชิงสถิติ” และ “ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุปผล”

สำหรับข้อมูลเชิงสถิติมีการนำเสนอจำนวนอุบัติเหตุ จำนวนผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บรายปีทั่วประเทศ แยกตามจังหวัด และแขวงทางหลวง รวมทั้งมีสถิติอุบัติเหตุบนทางหลวงจำแนกตามสถานะทางหลวง ลักษณะการแบ่งทิศทางจราจรและจำนวนช่องจราจร ชนิดผิวจราจร สภาพบริเวณที่เกิดเหตุและสภาพแสงสว่าง สภาพภูมิอากาศ ลักษณะการจัดการจราจร วันเวลาที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยสถิติที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้งานทางหลวงที่เกิดอุบัติเหตุ เพศและความรุนแรง จำนวนรถที่เกิดอุบัติเหตุต่อครั้ง ชนิดของการเกิดอุบัติเหตุ ลักษณะการชน สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับคู่กรณีและทรัพย์สินของกรมทางหลวงด้วย

ในส่วน of ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุปผลแล้ว กรมทางหลวงได้เสนอการวิเคราะห์ค่าคำนวณลำดับความสำคัญ (Priority Factor) ของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัด โดยพิจารณาความรุนแรงทั้งในแง่ของจำนวนอุบัติเหตุ จำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิต เพื่อจัดลำดับความสำคัญในการคัดสรรพื้นที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับการดำเนินงานแผนงานอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ได้มีการเสนออัตราอุบัติเหตุบนทางหลวงต่อประชากร ต่อยานพาหนะจดทะเบียน และต่อปริมาณการเดินทาง ตลอดจนมีการวิเคราะห์บริเวณอันตราย ซึ่งแยกเป็น ทางแยก ทางตรง ทางโค้ง สะพาน และจุดเปิดเกาะ เพื่อศึกษาและกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกบริเวณที่เกิดอุบัติเหตุสูงและถือว่าเป็นบริเวณอันตราย ให้หน่วยงานภูมิภาคในสังกัดทำการตรวจสอบเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การศึกษานี้ได้นำข้อมูลบางส่วน of กรมทางหลวงมาวิเคราะห์เพิ่มเติม ในประเด็นเรื่องสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนน ในหัวข้ออุบัติเหตุบนทางหลวง ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

2.4 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ลักษณะของข้อมูล

ข้อมูล of กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น ส่วนใหญ่จะปรากฏในรูปแบบ of ข้อมูลเชิงสถิติ เนื่องจากกรมป้องกันฯ มิได้ทำการเก็บบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง แต่อาศัยข้อมูลจากหน่วยงานอื่นในการบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์มที่กำหนด เช่น ข้อมูลอุบัติเหตุจากสถานีตำรวจและโรงพยาบาล ผ่านทางสาธารณสุขจังหวัดโดยทั่วไป กรมป้องกันฯ จะเน้นการเก็บบันทึกข้อมูลอุบัติเหตุในช่วงเทศกาล ซึ่งรวมถึงการเก็บบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น อัตราการตั้งด่านตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การเผยแพร่ข้อมูล

ข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.disaster.go.th> ในรูปแบบของสถิติต่างๆ ซึ่งข้อมูลหลักที่มีการนำเสนอประกอบด้วย ข้อมูลสถิติอุบัติเหตุภัยและสาธารณภัยและข้อมูลการปฏิบัติงานในช่วงเทศกาล

สถิติอุบัติเหตุภัยและสาธารณภัย ซึ่งเป็น “ข้อมูลเชิงสถิติ” ที่มีการนำเอาข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กรมทางหลวง องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ บริษัทขนส่งจำกัด การรถไฟแห่งประเทศไทย และการทางพิเศษแห่งประเทศไทย มารวบรวมและนำเสนอเป็นสถิติรายปี ส่วนข้อมูลที่มีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกรมป้องกันฯ โดยตรง คือ สถิติอุบัติเหตุจราจรทางบกในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งประกอบด้วย “ข้อมูลเชิงสถิติ” และ “ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุปผล”

ในส่วนของข้อมูลเชิงสถิติได้มีการแสดงรายละเอียดของผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บ และมูลค่าความสูญเสียในแต่ละวัน รวมทั้งทำการเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ทั้งในภาพรวมทั้งประเทศและแยกรายจังหวัด กลุ่มอายุของผู้ประสบอุบัติเหตุ ประเภทถนนที่เกิดอุบัติเหตุ นอกจากนั้นยังมีสถิติที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียกตรวจการกระทำ ความผิดและการดำเนินคดี ตามมาตรการสวมหมวกนิรภัย เมาไม่ขับ เข็มขัดนิรภัย และใบขับขี่ในแต่ละจังหวัด ในส่วนของข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุปผลแล้ว ได้มีการเสนออัตราผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บต่อประชากรแยกตามรายจังหวัด และหาอัตราการเพิ่ม/ลดเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา การเปรียบเทียบจำนวนจุดตรวจต่ออำเภอและจำนวนผู้ปฏิบัติงานต่อจุดตรวจแยกตามรายจังหวัด

การศึกษานี้ได้นำข้อมูลการเรียกตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจมาทำการวิเคราะห์เพิ่มเติม ซึ่งเสนอประเด็นเรื่องสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนน ในหัวข้อเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอุบัติเหตุกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในช่วงเทศกาล

2.5 การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

ลักษณะของข้อมูล

สำหรับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนทางพิเศษหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าทางด่วนนั้น การทางพิเศษแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเก็บบันทึกข้อมูล โดยมีฝ่ายควบคุมจราจรเป็นหน่วยงานย่อยที่ทำการบันทึกและรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อมูลอุบัติเหตุของการทางพิเศษฯ จะจัดเก็บในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยทั่วไปข้อมูลที่ทำ การบันทึกจะรวมทั้งข้อมูลดิบ และข้อมูลเชิงสถิติ แต่การเผยแพร่การทางพิเศษฯ จะเผยแพร่เฉพาะข้อมูลเชิงสถิติเท่านั้น สำหรับข้อมูลหลักที่ทำการบันทึกประกอบด้วย

- ที่เกิดเหตุ ได้แก่ ชื่อทางพิเศษ ทิศทาง ช่องทาง ปริมาณการจราจร ลักษณะแนวทางจราจร สิ่งกีดขวาง สภาพอากาศ สภาพผิวจราจร
- วัน เวลา และลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ จำนวนรถที่เกิดอุบัติเหตุ ค่าเสียหาย และทรัพย์สินที่การทางพิเศษฯ เสียหาย
- ผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บ สภาพผู้ขับขี่ และลักษณะการขับขี่

การเผยแพร่ข้อมูล

ข้อมูลอุบัติเหตุของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.eta.co.th> โดยนำเสนอสถิติอุบัติเหตุซึ่งประกอบไปด้วย จำนวนอุบัติเหตุทั้งหมด จำนวนอุบัติเหตุที่ทรัพย์สินของการทางพิเศษฯ เสียหาย และจำนวนอุบัติเหตุที่ทรัพย์สินของการทางพิเศษฯ ไม่เสียหาย จำนวนรถที่เกิดอุบัติเหตุ จำนวนผู้บาดเจ็บ และจำนวนผู้เสียชีวิต เป็นต้น ทั้งนี้การทางพิเศษฯ นำเสนอสถิติทั้งรายเดือนและรายปี อย่างไรก็ตามการศึกษานี้มิได้นำข้อมูลอุบัติเหตุของการทางพิเศษฯ มาวิเคราะห์ในรายงานการศึกษานี้

2.6 สรุป

ถ้าหากเปรียบเทียบข้อมูลอุบัติเหตุของหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบทั้ง 5 แห่งของประเทศไทยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นเสมือนเหมืองข้อมูล เราก็จะมีเหมืองข้อมูลที่มีคุณค่าอยู่ 5 เหมือง ปัญหาที่ทำนาย คือ ทำอย่างไรจึงจะสามารถนำข้อมูลในเหมืองเหล่านี้มาพัฒนาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่อุปสรรคแรกที่จำเป็นต้องค้นหาคำตอบ คือ ทำอย่างไรจึงจะเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ข้อมูลดิบ” และดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ ถึงแม้หน่วยงานหลักเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะมีการเก็บบันทึกข้อมูลดิบทั้งในรูปแบบของรายงานและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่พบว่ายังไม่มีหน่วยงานใดที่เผยแพร่ข้อมูลดิบ สิ่งที่เผยแพร่เป็นเพียงข้อมูลเชิงสถิติ และ/หรือ ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้ว ทำให้ไม่สามารถนำไปพัฒนาใช้ในรายละเอียดอื่นๆ หรือการวิเคราะห์ในเชิงลึกได้ นอกจากนี้การเข้าถึงข้อมูลดิบของบางหน่วยงานยังพบอุปสรรคด้วยระเบียบและวิธีการของหน่วยงาน ในอนาคตควรมีการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่จะเผยแพร่ข้อมูลดิบบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก เช่น ในเว็บไซต์ ดังที่ได้ปฏิบัติกันในต่างประเทศ นอกจากนี้ควรมีการพิจารณาที่จะพัฒนาระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกลางและสามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเข้าถึง และการเผยแพร่ข้อมูล